

Strandwrak.

Några spillror hopplockade af *Robinson Crusoe*.

I.

Korsaren

Seglen upp! Ur slafvars hvimmel,
der vi sjelfva slafvar voro,
bröder, ut att frihet andas
på den vida ocean!
Molnens oro har en himmel;
våra sinnens vilda oro,
som ej vet hvar målet randas,
fick ett haf till vädjoban.

Ingen efter kosan frågar:
Stäfven vänds dit stormen kallar,
vänds åt öster eller vester,
hvert den ystra böljan trår –
dit der norrsken dystert lågar
öfver Zemlas öde hallar
eller dit der Bramas prester
bedja i en evig vår.

Seglen upp, fast åskor ljunga
 kring den mörka himlabågen
 och vår synkrets, hvar t vi blicke,
 höljer sig i nattlig skrud!
 Ut att fritt på stalper gunga!
 Vind i seglen, kraft i hågen!
 Intet vestansmek du skicke;
 sänd en afgrundsstorm, o Gud!

Slockne på vår led hvars stjernas
 fadda blick! Vi ödet ställa
 vid vårt roder. Brusen, vågor,
 och med barm orkanfyllt sväll,
 vita segel, som en tärnas
 bröst de hafsskum-hvita svälla,
 när dess trånads första lågor
 tändas i en mystisk qväll!

Hvilken präktig skeppsbemanning,
 sammanblåst från alla kanter!
 Ödets stormvrak, gamla, unga,
 plundrade på hoppets skatt!
 Sinnen trotsiga i sanning!
 Andar, molnens anförvandter,
 mäktiga att blixtar slunga
 ur ett töcknigt inres natt!

Eja, mina vilda gossar,
 lidelsernas bleka trälar,
 känns ej friskt, när vågor stänka
 kyligt skum på pannans glöd?
 Räddarn lefver, som förlossar
 våra oro-brända själar:
 upp att djupt i faror dränka
 och i fador livvets nöd!

Filibustier, när stormen skakar
himlafästet, böljan larmar,
störtsjön harmas åt de spruckna
fogningarnas dumma grin,
och hvar planka häpen brakar,
vi i bajadèrens armar
håna döden vällustdruckna
domnande af fröjd och vin.

Ha, mångpröfvade, du skrattar
doft som uftjut i ruiner,
och du skakar lockig hjessa,
tyngd af svikna drömmars tal.
Väl ditt stumma svar jag fattar,
dystert i din blick det skiner:
”ingen drufva finns att pressa,
som kan döda själens qval”.

Du har pröfvat drufvors krafter
och föraktar nu de bästa:
du har tömt förrädiskt ljufva
från Gehennas brända dal;
kalken tömt med edens safter,
rankans, den på korset fästa –
ingen drufva, ingen drufva
läska kan din andes qval.

Du har sett ditt ungblood gjutet
för en drömverlds höga mönster;
än du tviflat, tänkt och hvässat
tankens udd mot tingens skal;
än du trott och bedt i brutet
ljus från götiskt hvälfda fönster –
ingen än en drufva pressat,
som kan döda själens qval.

Sannt! Men tråna och förbanna
 kan du ej, när seglens flockar
 stiga stolt mot stjerningen
 och mot norr är stäfvens flygt:
 vi få trampa jordens panna,
 gamle Tellus' hvita lockar,
 polens snö, der ännu ingen
 dödligs fot ett spår har tryckt;

der köldmättadt norrsken sitter,
 magtlöst flaxande med vingen –
 himlens jettegam, som frossat
 på en verld i svepningsskrud –
 der en lifspuls aldrig spritter,
 ej ett öga speglar tingen,
 ej en menskostämman lossat
 nejdens bundna återljud;

der i halfårs-långa natten
 isberg, menskoöden lika,
 våra tankar lika, sväfva
 utan mål i hafvets skum
 och på dimmbetäckta vatten
 kämpa, krossas eller vika
 och vid stridens skiften bäfva
 vågorna kring öde rum.

Broder, ej vi kasta ankar,
 förrn vi polen hunnit hafva,
 och det gamla klotet hvälfver
 under oss sitt tröga lopp;
 der förfrysa vilda tankar,
 der förstelnar hjertats lava,
 qualen domna, när han skälfver
 isbeklädd korsarens kropp.

Upprätt, stödda emot svärden,
 pannan högt och trotsigt buren,
 som om polens stjernehvimmel
 vore hennes rätta skrud –
 så farväl vi bjude världen,
 så godnatt vi ge naturen,
 tråkig jord och haf och himmel,
 så vi bide dödens bud.

Sen, hvarthelst på haf och floder
 krig och guldtörst menskor kalla,
 håfullt på de frusna liken
 peka skall kompassens nål,
 på de isbelupna stoder,
 vittnen inför stjernor alla
 om en åtrå evigt sviken,
 om en längtan utan mål.

II.

Två i sadeln.

Är det trånande stjernors återsken
 eller skimmer af anande kärleks fröjd,
 är det trotsande harm eller skuggor allen'
 ifrån jagande molnen i himmelens höjd,
 som jag ser på din panna, min fångade skatt?
 Lika godt! Tryck dig hårdt till rövarens bröst,
 medan eldige springarn i höstlig natt
 ilar lustigt framåt vid min manande röst.

In i hviskande skog står mitt herrliga slott:
 det har flöjlar, som gnissla på mossiga torn,
 på dess borggård trifs tistel hos svampar godt,
 och förrostad sen sekler är väktarens horn.
 Hur det suckar i hvalfven vid enslingens fjät!
 Tomhet stirrar ur fönstren; kring bågar och tak
 klättrar murgrön djerft; sina klibbiga nät
 binda spindlarne ostördt i tysta gemak.

Ah, du fruktar väl ej för en boning som den?
 Och du darrar väl ej för dess dystra mystèr?
 Redan länge du bott såsom borgfru, min vän,
 i ett hjerta, som sköfladt af tiderna är;
 när jag kom till mig sjelf och när stormen teg,
 har från tinnarne vinkat din älskliga bild,
 har jag hört i dess remnade hvalf dina steg,
 i dess Brustna arkader din stämma så mild.

Djerfs du fästa din julle vid stormpröfvad stäf,
 som är timrad till kamp i bränningars larm?
 Vill du inslå din lifstråd i nattsvart väf?
 Vill till ör'ngott du välja en biltog barm?
 Vill hon blanda sig, källans lugna våg,
 med en brusande bölja i strandlös sjö?
 Säg mig, dufva så tam, om det lyster din håg
 med en vilddufva bygga och lefva och dö?

Snart jag leder dig in i min riddaresal,
 prydd med jagtens troféer och rostiga svärd,
 att på kuddar af purpur i runhöljd pokal
 dricka tvemännings nektar vid flammande härd,
 tills din sväfvande tanke är vaggad i hamn,
 och med halfsluten blick, i sömndrucken frid
 du förgäter din moder i älskarens famn
 och du vyssas i ro under vindarnes strid.

Men när morgonen randas, på jägaretåg
 skall du följa mig ut öfver daggiga berg;
 du skall segla med mig genom insjöns våg,
 när hon hvälfver i fullmånens blodiga färg.
 Du är min, stackars barn, om du möter med mod
 eller möter ditt öde med klagan och gråt ...
 Ha, ditt svar var en kyss! ... Du, min springare god,
 Du, min krusmahn-omfladdrade Roland, framåt!

III.

Alexis.

Omätligt är ditt tålmod, Natur,
 som djupet af den våg du öser ur;
 skall dock till slut din hand ej blifva trött
 att efterbilda här på tidens ö
 hvad i idéens verld ditt öga mött,
 när allt hvad skönt du bildar måste dö?
 Skall hon ej tveka, denna hand, en dag
 att öfver blommans kalk och barnets drag
 ett himmelskt skimmer strö, då inom kort
 det skimret dör som aftonrodnan bort?
 Det är från Adam din erfarenhet,
 och än du verkar, fast du detta vet?
 De spåde, som du engelns fägring gaf,
 o se dem, moder, hunna till din graf!
 Hur än du skådat under dödens krans
 på någon fårad pannas hvalf den glans,
 den oskulds-glans du göt på honom? Nej,
 på mannens ej, på qvinnans panna ej.

Du alstrar oupphörligt knopp vid knopp,
 som hvar och en skall bli ett vissnadt hopp.
 Du väfver, jemt din väfnad rifves opp,
 och likväl stannat ej din sköttels lopp!
 Att icke längesen ditt mod dig svek
 och du förtviflad ur din verkstad vek
 från denna evigt samma grymma lek!

Alexis, när jag först dig mötte, var
 Guds afbilds renhet på din panna qvar,
 idéens afglans såg jag der så skön,
 att ur det dystra tviflets fängelse
 min tanke bröt sig lös i plötslig bön:
 ”rör denna panna ej, Förgängelse!”
 Du var en gosse då; sen dess ha gått
 ack några somrar, några vintrar blott,
 och efter hvarje vinter har på nytt
 i vårens skrud din hembygds dal sig prydt.
 Den våren går och kommer inom kort,
 men din har flytt och flytt för evigt bort.
 Knappt öppnad var din ros för sol och vind,
 då brännhet samum härjat har dess kind.
 Min bön var djerf, och ingen har den hört:
 Förgängelsen har vid din panna rört.

Jag vet på mina fröjders kyrkogård,
 der mången död är gömd, en ynglings vård.
 Fast lifvet än du trycker i din famn,
 är våden runa dock Alexis' namn,
 och fast du svärmar än på tidens haf,
 jag lägger denna blomma på din graf.

IV.

En blomma.

Hon spirade upp vid korsets fot
 på enslig graf,
 ett brustet hjerta åt hennes rot
 sin lifssaft gaf.

Hon blickade ljufligt, hon nickade täckt
 med tårstänkt kalk för nattlig vind:
 den klara purpurn i hennes drägt
 har skimrat förr på en flickas kind.

Det lästes en gåta i ungmöns blick,
 som snart blef stoft;
 en yngling vid grafven tydningen fick
 i blommans doft.

V.

Lyss till granen vid din moders hydda!

Finskt ordspråk.

”Hvar än du fjerran är, så lyss till suset
 af granen skuggande din moders hydda!” –
 Du helga träd, du alltid sommarprydda,
 som stiger himmelssträfvande ur gruset,

jag hörde dina ord. Af hjertat tydda,
 du ryckt mig ur det vilda lefnadsruset
 tillbaka hit till tysta fadershuset –
 mer tyst än förr: dess åbor äro flydda.

Här vill jag nu vid enslig härd mig sätta
och lyssna, när utur min barndoms saga
du hviskar ljufva bilder i mitt minne.

Men är det vinden, som förskyller detta?
Jag hör den gamle granen endast klaga
och hör dess klagans eko i mitt sinne.

VI.

Vinst och förlust.

Guld, ära, visdom och omsider bären:
se der hvad långa år af mödor bringa,
hvad lyckan mäftar ge; och dock hur ringa
mot det som plundras oförmärkt af åren!

Framåt, framåt oss våra öden tvinga,
vi skynda äldre slägten tätt i spåren,
vi hinna ej att sörja ungdomsvåren,
dess sista fjärlar, som till flygt sig vinga.

Ett fält framför oss, vidt som hafvets yta!
Vi ila hän, dit våra öden kalla,
att plöja gamla land och nya bryta.

Men när vi bergat gyllne skördar alla,
vi ville dem mot liten blomma byta –
mot kindens ros, hvars blad så hastigt falla!

VII.

I natten.

Tyst är lunden, och sjön, som kysst
strandens somnade ros, är tyst.
Aftonrodnadens milda sken
öfver bergen har bleknat ren.

Allt så tyst som om tidens ström
står – och lyss till naturens dröm,
som om himmel och jord och haf
sänkts i tankar på död och graf!

Se, hur stjernan från evig led
trånfull skådar till jorden ned;
hur hon synes af längtan tård
till de vexlande formers verld!

Hvarför dröjer dess sorgsna sken
gera der på en marmorsten,
hvarinunder från ve och harm
slumrar en mö på en ynglings arm?

Kanske önskar hon sig i graf
med en vän, som hon hjertat gaf,
för att, fjerran från sferers dans,
sakta blanda sitt stoft med hans.

Arma stjernan, som grymt har fått
oförgänglighet på sin lott,
blifvit dömd till att gå och gå
lefnadstrött uti ethern blå,

om i strålände fränders här
någon like hon håller kär,
hur hon vandrar och vandrar än,
aldrig, tror jag, hon når sin vän.

Jordisk smärta är ändlig blott –
hel förgängelsens milda lott!
Under eviga stjernor dig
prisar en dödlig på nattlig stig.

VIII.

Hypokondern.

Hvart han går, af nattliga moln betäckes
himlen, fågeln tystnar och ängen gulnar,
källans sorl förstummas, och kalken sluter
doftande blomman.

IX.

Drömmaren.

”Hvadan, trötte främling?” – Han svarar icke.
”Hvila! Njut en svalkande dryck!” – Han vandrar
tyst förbi och stirrar alltjemt mot trolöst
vinkande fjerran.

X.

Vattenplask.

Invid palatsen
lagunens vatten
melodiskt sqvalpar
i sommarnatten.

En solbrynt gosse
i sliten kappa
behagligt hvilar
på dogens trappa.

Och böljan hviskar
invid den lille,
som något hemligt
hon säga ville.

”Se kungasonen!
Se gudars like! –
Men skall han ärfva
sitt kungarike?”

Hur än vi vandra
kring världens länder,
vid hafvets kuster,
vid floders stränder,

vi ana furstar,
der barn vi blicke,
men vuxna kungar
vi finna icke.”

XI.

Vemodet.

Det skymning är, och i sin lilla kammar
han sitter nöjd och ser hur brasan flammar;
i qväll törs säkert ingen honom söka,
ty ute stormens alla gastar spöka.

I furuskogen susar det och hviner,
och ingen stjerna genom molnen skiner,
i jettelurar alla vindar tuta,
och regnet trummar på hans fönsterruta.

Men hvad? Hör han ej steg uti sin trappa?
Så kan ej vindens hand på dörren klappa.
Stig in, du vilsne vandringsman! Hans hydda
är gästers vän och vill dig gerna skydda.

Och dörren öppnas, in i kammarn träder
hans egen mö i månskenshvita kläder.
Är hon ej varm, är hon ej öm och trogen,
som kom i trots af storm och natt i skogen?

Med sippor har hon smyckat dunkla håren,
i sänkta ögonfransen skimrar tåren,
och höjs den, ser han ögat längtan blicka –
han sträcker famnen mot sin bleka flicka.

Hon fordrar icke böner för att stanna,
hon trår till honom, lutar tankfull panna
så gerna till hans bröst och skickar
djupt i hans själ så underliga blickar.

Hvem är hon väl? Om hela världen tyckte:
 en obetänksam mö och hennes rykte
 en diamant af ej det bästa vatten,
 när hon en karl besöker midt i natten;

trots hennes sänkta blick och krans af sippor
 kanske den vildaste af nippertippor,
 och hennes månskensdrägt den underbara
 tör nog en välstärkt underkjortel vara –

om hela världen sade det och mera,
 det skulle ej vår gode man genera:
 han låtsar ej begripa, att han hånas
 och svarar tryggt, så tryggt, att man förvånas:

”Hvem flickan är? Af ändlighetens smärta
 en dallring blott uti mitt eget hjerta,
 en himmelsk åtrå, en serafisk låga,
 en kyss som tärer mig i ljuflig plåga,

en famn, uti hvars glöd jag smälter samman
 som altaroffret uti altarflamman,
 men genom henne skall mitt väsen renas,
 tills det med alltet åter kan förenas,

tills det förbrunnet får i rymden stiga
 att sig med efterlängtnad himmel viga
 och rosenfärgadt med dess ether blandas,
 som skyn på hvilken morgonrodnan andas.”

XII.

Till Ödet.

Starrblind är du, mena de forntidswise;
är du stendöf äfven, o herrskarinna,
dristar slafven klinga ditt lof på lyrans
skälfvande strängar.

Dig hans tunga stammar, af skräck förlamad,
dig med iskall fasa hans hjärta känner,
dig hans öga hisnande ser i stjernors
eviga ringdans.

Molnens kosa, stormarnes flygt du länkar,
oceanens böljor och folkens härtåg,
drömmens skiften, känslorna, dagens tankar
lyda din spira.

Slägten födas, slägten i mull förvandlas,
lundens kronor grönska och gulna åter,
hvarje dramats akt är den förra aktens
tråkiga härmning.

Stor, sublim, förskräcklig och tråkig ändock!
Är du då, o moira, så arm på tankar
och din humor tömd i att städse gäcka
trängtande anden?

Slägtet, likt Ixion, med evig möda
rullar uppför klippan det tunga hjulet;
målet nära störtar du hånfull ner det
åter i dalen.

